УДК 327

ДЕМОКРАТІЯ І ПРАВА ЛЮДИНИ У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ІНДОНЕЗІЇ

DEMOCRACY AND HUMAN RIGHTS IN INDONESIAN FOREIGN POLICY

ДЕМОКРАТИЯ И ПРАВА ЧЕЛОВЕКА ВО ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКЕ ИНДОНЕЗИИ

Матвієнко В.М.
Доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних організацій і дипломатичної служби Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. E-mail: vikmaryuniv@ukr.net

Сморжевська А.Г.
Аспірантка кафедри міжнародних організацій і дипломатичної служби Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. E-mail: anna.smorzhevska@gmail.com

Matvienko V.
Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department of International Organizations and Diplomatic Service of the Institute of International Relations of Taras Shevchenko National University of Kyiv. E-mail: vikmaryuniv@ukr.net

Smorzhevska A.
Postgraduate student at the Department of International Organizations and Diplomatic Service of the Institute of International Relations of Taras Shevchenko National University of Kyiv. E-mail: anna.smorzhevska@gmail.com

Матвиенко В.М.
Доктор исторических наук, профессор, заведующий кафедрой международных организаций и дипломатической службы Киевского национального университета имени Тараса Шевченко. E-mail: vikmaryuniv@ukr.net

Сморжевская А.Г.
Аспирантка кафедры международных организаций и дипломатической службы Киевского национального университета имени Тараса Шевченко. E-mail: anna.smorzhevska@gmail.com

Анотація. *У статті досліджено практичні аспекти зовнішньополітичного порядку денного Індонезії щодо проблем забезпечення демократії та прав людини у багатосторонньому вимірі. З'ясовано, що політика держави в даній сфері здійснюється в контексті регіональної взаємодії в Південно-Східній Азії в рамках АСЕАН та завдяки створенню зусиллями Індонезії Балійського демократичного форуму та Інституту миру і демократії. На міжнародному рівні позиція Індонезії знайшла своє вираження через участь країни у діяльності Ради Безпеки ООН в якості непостійного члена. Наголошується на тому, що принципи регіональної взаємодії АСЕАН гальмують лідерські зусилля Індонезії в питанні демократичних перетворень та ускладнюють багатостороннє співробітництво між державами Південно-Східної Азії, а тому Індонезія залучає до цього інших акторів. Виявлено, що з огляду на проблеми самої Індонезії у цій сфері, посилена увага до питань демократії і прав людини свідчить про їх інструментальний характер у зовнішній політиці Індонезії, а саме важливість для посилення престижу держави за кордоном. Поряд з тим відзначається і те, що такий порядок денний може стимулювати Індонезію здійснювати ефективнішу політику на внутрішньодержавному рівні.*

Ключові слова: *демократія, права людини, зовнішня політика Індонезії, АСЕАН, багатостороннє співробітництво.*

Abstract. *The article explores the practical aspects of Indonesia's foreign policy agenda on the issues of democracy and human rights in multilateral dimension. It was clarified that state policy in this area is being implemented in the context of regional cooperation in Southeast Asia within ASEAN framework, as well as the Bali Democratic Forum and the Institute for Peace and Democracy created by Indonesia. At the international level, Indonesia's position was expressed through the participation of the country in the UN Security Council work as a non-permanent member. It is emphasized that the ASEAN principles of regional cooperation impede Indonesia's leadership efforts in the area of democratic transformation and complicate multilateral cooperation between the countries of Southeast Asia, and therefore Indonesia attracts other actors to this cooperation. It was found that, given Indonesia's own problems in this area, the increased attention to democracy and human rights is indicative of their instrumental nature in Indonesia's foreign policy, in particular its importance for strengthening Indonesian prestige abroad. At the same time, it is noted that such an agenda can stimulate Indonesia to implement more effective policy at the national level.*

Key words: *democracy, human rights, Indonesian foreign policy, ASEAN, multilateral cooperation.*

Аннотация. *В статье исследованы практические аспекты внешнеполитической повестки дня Индонезии по проблемам обеспечения демократии и прав человека в многостороннем измерении. Выяснено, что политика государства в данной сфере осуществляется в контексте регионального взаимодействия в Юго-Восточной Азии в рамках АСЕАН и благодаря созданию усилиями Индонезии Балийского демократического форума и Института мира и демократии. На международном уровне позиция Индонезии получила свое выражение через участие страны в деятельности Совета Безопасности ООН в качестве непостоянного члена. Подчеркивается, что принципы регионального взаимодействия АСЕАН тормозят лидерские усилия Индонезии в вопросе демократических преобразований и затрудняют многостороннее сотрудничество между государствами Юго-Восточной Азии, а потому Индонезия привлекает к этому других актеров. Выявлено, что, учитывая проблемы самой Индонезии в этой сфере, усиленное внимание к вопросам демократии и прав человека свидетельствует об их инструментальном характере во внешней политике Индонезии, а именно важности для усиления престижа страны за рубежом. Вместе с тем отмечается и то, что такая повестка дня может стимулировать Индонезию осуществлять более эффективную политику на внутригосударственном уровне.*

Ключевые слова: *демократия, права человека, внешняя политика Индонезии, АСЕАН, многостороннее сотрудничество.*

Постановка проблеми. Аналізуючи участь Індонезії у багатосторонньому співробітництві у сфері демократії та прав людини, слід зазначити, що з початком реформаційного періоду в 1999 р. Індонезія зазнала глибоких змін в інституційній структурі в порівнянні з режимом Сухарто. Наступні індонезійські уряди використовували поняття «демократія» як елемент публічної дипломатії та зовнішньої політики, що дуже показово, враховуючи той факт, що в 1990-ті рр. Індонезія була одним з прихильників «азійських цінностей» і стверджувала, що західні погляди на права людини, в тому числі і політичні, суперечать тим, які були загальноприйнятими в Азії. Сьогодні демократія сприймається керівництвом Індонезії не лише як національна цінність, але і як та, яка має універсальне значення. Терміни «демократія» і «права людини» в науковій літературі, присвяченій політиці Індонезії, зазвичай вживаються в комплексі, хоча, на нашу думку, ці два поняття по-різному представлені у зовнішньополітичному курсі Індонезії і мають різний вплив на його реалізацію.

Демократія сприймається як безумовне досягнення держави, що може бути використане для посилення її впливу в міжнародних відносинах, в той час як дотримання прав людини є більш чутливим питанням для Індонезії.

Мета статті полягає у з'ясуванні практичних напрямів та інструментів реалізації політики багатостороннього співробітництва Індонезії у сфері просування демократії та забезпечення прав людини, місця цих питань у сучасному зовнішньополітичному порядку денному Індонезії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій продемонстрував наявність значної кількості джерел з даної проблематики переважно західних та індонезійських авторів, наприклад, А Ачарії [1], К. Каррі [3], М. Халанса і Д. Нассі [4], Е. Пула [6; 7], Й. Рьоланда [8]. Однак, на наш погляд, вони більшою мірою акцентують увагу на внутрішніх особливостях процесу демократизації в Індонезії після падіння режиму Сухарто, приділяючи недостатню увагу інструментам реалізації дипломатії в зазначеній сфері на регіональному та глобальному рівні та проблемі просування прав людини у її зовнішній політиці. Що стосується українських науковців, то даний аспект сучасної зовнішньої політики Індонезії не отримав свого розкриття у їх працях.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якщо розглядати багатосторонній вимір політики в зазначеній сфері, то слід зазначити, що ще з 2002 року Індонезія приступила до реалізації проекту з просування демократичних цінностей в інших країнах АСЕАН, представивши у квітні того ж року пропозицію зі створення політичної та безпекової спільноти АСЕАН. Незважаючи на сильний опір, ця пропозиція була схвалена на саміті АСЕАН в жовтні 2003 року, який був першим кроком до внесення на порядок денний АСЕАН таких питань, як демократія, загальні і політичні права людини. Незважаючи на те, що в АСЕАН існує угода про дотримання демократичних принципів, реалізувати її на практиці виявилось набагато складнішим. Деякі країни вважали, що Індонезія відіграє домінуючу роль в організації і нав'язує свою волю іншим державам-членам, тому традиційне розуміння суверенітету і невтручання у внутрішні справи залишалось наріжним каменем діяльності АСЕАН. Статут АСЕАН 2007 року виявився обмеженим у справі просування демократії та політичних прав, що збільшило відчуття того, що акцент ставиться на економічний розвиток, завдаючи таким чином шкоди політичному розвитку [3].

Така тенденція зумовила те, що пропозиція Індонезії зі створення Комісії з прав людини спочатку була відхилена. Однак, в липні 2007 року АСЕАН оголосила про те, що її члени погодилися створити «орган з прав людини» і що його конкретна структура і цілі будуть згадані в Статуті організації. Індонезія наполягла на тому, щоб коло повноважень Міжурядової комісії АСЕАН з прав людини було погоджене в жовтні 2009 року [1]. Під керівництвом офіційної Джакарти АСЕАН встановила офіційний перелік програм Комісії в період з 2012 по 2015 рік для сприяння досягненню цілей Статуту АСЕАН. Комісія провела кілька діалогів щодо заохочення і захисту прав жінок і дітей з метою просування прав людини в регіоні, однак цей орган не має права розслідувати будь-які порушення прав людини. Основним завданням Комісії є просування прав людини за допомогою розповсюдження інформації та проведення тренінгів з даної проблеми, а також надання консультацій і технічної допомоги інституціям в АСЕАН на основі запитів [9].

Обмеження, з якими зіштовхнулась Комісія АСЕАН з прав людини, вплинули на рішення уряду Індонезії створити міжурядовий Балійський демократичний форум, відкриття якого відбулось у грудні 2008 року. Він є відкритим для всіх країн Азійсько-Тихоокеанського регіону, а неазійські країни можуть подавати заявки на отримання статусу спостерігача [7]. Це слід розглядати як важливий внесок у глобальне управління та заклик до більш збалансованого підходу до розвитку, оскільки з моменту свого створення форум був розширений за рахунок включення більш, ніж 50 країн, в тому числі Південної і Центральної Азії та Близького Сходу. На відміну від Азійсько-

Тихоокеанського демократичного партнерства (АТДП), запропонованого США, у Балійському демократичному форумі (БДФ) можуть брати участь як демократичні, так і недемократичні країни, що є очевидною перевагою останнього. Іншою відмінністю є те, що замість просування демократії, що характерно для американського підходу, БДФ дає можливість учасникам не лише обмінюватися досвідом і переймати один у одного передові практики, а й демократичні невдачі [2].

Окрім того, форум покликаний вибудовувати співпрацю у сфері прав людини і верховенства закону, сприяючи миру і безпеці в Азії. БДФ сприяє різноманітності і демократії, а також є стартовим майданчиком для просування прав людини. Однією із сильних сторін форуму є те, що він включає широке коло учасників для обговорення важливих питань, наприклад, уряди країн, НУО, зокрема Human Rights Watch, та ЗМІ. Що стосується перспектив розвитку БДФ, то помітним є рух у напрямку роботи над створенням плюралістичного суспільства, в тому числі над зміцненням «громадянського суспільства» [4].

У свою чергу, АТДП найчастіше негативно сприймається прихильниками ідеї просування демократії в Індонезії. Хоча держава формально залишається членом цього формату співробітництва, вона вбачає у ньому проект, що реалізується за керівної ролі США і має в своїй основі антикитайські наміри. Окрім того, рішення адміністрації Дж. Буша заснувати АТДП одночасно з розвитком Індонезією Балійського демократичного форуму зумовило розгляд АТДП як конкуруючої організації, яка відволікала держави регіону від новаторської спроби Індонезії. Це і сьогодні створює дискомфорт для Індонезії, хоча АТДП з різних причин не став популярним в регіоні, як це планувалось на момент його утворення [3, с. 16].

БДФ по суті становить собою інший підхід, аніж зміна недемократичного режиму збройним шляхом. На відміну від неефективного наступального підходу західних держав, який змушував недемократичні режими займати оборонну позицію, БДФ пропонує їм комфортний майданчик для їх соціалізації та більшої відкритості до демократичних ідей. У зв'язку з цим через відсутність жорсткої сили Індонезія використовує БДФ як інструмент для нарощування м'якої сили і проектування свого нового іміджу в регіоні і світі в цілому. Як країна з мусульманською більшістю Індонезія займає унікальну нішу, яка стимулює публічну дипломатію, пов'язуючи іслам, демократію і сучасність один з одним. Незважаючи на свої недоліки у сфері демократії, Індонезія сьогодні в змозі довести, що демократія і іслам доповнюють один одного, що являє собою цінний актив в її зовнішній політиці [5].

Окрім того, що керівництво Індонезії зосереджує увагу на просуванні демократії в регіональному та глобальному контексті, офіційна Джакарта вбачає у БДФ можливість прискорювати і підтримувати на високому рівні власний демократичний розвиток. Хоча індонезійці вважають, що демократія досить швидко закріпилась в їх державі, вони усвідомлюють її недоліки та виклики, з якими вона зіштовхується: широко розповсюджена корупція, ісламський радикалізм та тероризм, нерівномірний економічний і соціальний розвиток [6]. Відтак, якщо Індонезія обговорює демократію в інших країнах, це здійснює тиск на її політичних лідерів, змушуючи вдосконалювати демократичну практику в своїй державі. Також, незважаючи на те, що обидві інституції – Міжурядова комісія АСЕАН з прав людини та Балійський демократичний форум – є прогресивними в місцевих умовах, вважається, що вони ще не досягли стандартів аналогічних установ в інших регіонах. Індонезійському уряду часто доводиться балансувати між двома фронтами: потребами громадянського суспільства і власною прихильністю до міжнародних стандартів з одного боку та опором активному просуванню демократії і розбіжностями у поглядах інших держав регіону – з іншого [3, с. 26].

Поряд з Балійським демократичним форумом індонезійський уряд також створив Інститут миру і демократії, який мав слугувати «мозковим центром» для БДФ. За

допомогою організації різних навчальних програм і семінарів Інститут намагається підтримувати мережу країн та інших суб'єктів, таких як представники громадянського суспільства та НУО, які хочуть співпрацювати з Індонезією з питань демократії. Найбільш яскравими прикладами цього співробітництва протягом останніх кількох років можна вважати діалоги Індонезія-Єгипет та Індонезія-М'янма. Інститут миру і демократії також залучає різні організації, щоб продемонструвати їм, як Індонезія поєднує демократію та іслам, або як країни можуть підтримувати зусилля з розширення прав і можливостей жінок. Маючи досвід переходу від авторитарного режиму до демократії, Індонезія може поділитися своїми думками про можливий шлях політичного розвитку, наприклад, у тому, що стосується внесення змін до конституції для надання державі більш демократичного характеру та трансформації армії у нейтральний інститут [4]. Зокрема, Індонезія може стати прикладом для тих країн, які побоюються демократичних реформ, як і у випадку М'янми, якій Джакарта може допомогти активізувати процес змін.

Як непостійний член Ради Безпеки ООН у 2007-2008 рр. Індонезія була активним учасником поточної діяльності Ради із захисту цивільних осіб у збройних конфліктах. Індонезія визнає, що цивільні особи часто є головними жертвами сучасних збройних конфліктів і що переміщення та пов'язані з цим проблеми – це важливі питання, які заслуговують на міжнародну увагу. Не вносячи конкретних пропозицій, Індонезія високо оцінила роботу Управління Верховного комісара ООН у справах біженців та інших гуманітарних установ і розкритикувала угруповання, що вчиняють напади на працівників, які надають гуманітарну допомогу. Важливо відзначити, що в контексті небажання М'янми прийняти гуманітарну допомогу після циклону Наргіс Індонезія також засудила дії тих, хто обмежує доставку гуманітарної допомоги та ставить переміщених осіб за межі міжнародної допомоги [13, с. 14].

Окрім заклику до більш тісної співпраці між ООН, національними урядами і регіональними організаціями з цього питання, Індонезія визначила ряд заходів, спрямованих на посилення захисту цивільних осіб. Зокрема, вона підкреслила необхідність створення альтернативних правових заходів для притягнення до відповідальності недержавних комбатантів за порушення прав людини та гуманітарного права. У зв'язку з цим Індонезія позитивно відзначила роль Міжнародного комітету Червоного Хреста у справі сприяння обізнаності недержавних комбатантів про відповідні правові інструменти. Також вона стверджувала, що всі сторони в конфлікті повинні досягти згоди щодо захисту і допомоги жінкам та дітям і забезпечити безперешкодне надання найнеобхідніших послуг [13, с. 14].

Держава відзначила загрозу, яку становлять для цивільних осіб наземні міни та інші боєприпаси, і підкреслила важливість розмінування, допомоги жертвам, інформування про мінну небезпеку та знищення запасів наземних мін як складової діяльності з розмінування [13, с. 15]. Поряд з посиленням ролі Ради Безпеки у захисті цивільних осіб Індонезія пропонує отримувати більшу підтримку з боку благодійних та приватних організацій, що надають допомогу, зусилля яких часто використовуються не в повному обсязі. Такі структури можуть бути запрошені для надання коштів, досвіду та інноваційних рішень проблем, пов'язаних із захистом цивільного населення [14, с. 15].

В контексті питання дотримання прав людини слід зазначити, що Індонезія рішуче налаштована на розв'язання проблем торгівлі людьми і їх нелегального перевезення, проблем мігрантів і шукачів притулку на всіх рівнях, але робить особливий акцент на регіональні механізми при збереженні балансу між правоохоронною діяльністю та невідкладним гуманітарним реагуванням. Разом з іншими державами-членами АСЕАН Індонезія прийняла Конвенцію АСЕАН проти торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми як правову основу для посилення регіонального співробітництва, яка набула чинності 8 березня 2017 року [10, с. 97].

На регіональному форумі АСЕАН (АРФ) Індонезія і ЄС є провідними учасниками боротьби з торгівлею людьми, що є пріоритетною сферою АРФ після того, як вона була включена до програми співробітництва проти терористичної та транснаціональної злочинності у 2015 році. За підтримки уряду Нідерландів 4-5 квітня 2017 року три сторони скликали робочу нараду з питань торгівлі людьми в м. Семаранг в Індонезії. Це перший практичний семінар з проблеми торгівлі людьми в АРФ, який слугував виробленню спільної позиції в регіоні і став майданчиком для обміну думками щодо необхідності зміцнення співпраці з даної проблеми [11].

Індонезія разом з Австралією є співголовою Балійського процесу з проблеми незаконного перевезення людей, торгівлі ними та пов'язаної з цим транснаціональної організованої злочинності. Із 48 учасниками Балійський процес став найбільшою структурою для консультацій та співпраці у сфері міграції в регіоні, який включає країни походження, транзиту і призначення. Робота Балійського процесу є всеосяжною у своєму підході і базується на принципах розподілу тягаря та спільної відповідальності [10, с. 98].

В рамках цього формату співробітництва 23 березня 2016 року Індонезія та Австралія провели VI конференцію міністрів на о. Балі, за результатами якої були підготовлені два підсумкові документи – Заява співголів та Балійська декларація. Як зазначено в Балійській декларації, міністри погодились створити механізм, який дозволить співголовам в разі необхідності скликати майбутні наради для обговорення невідкладних питань нелегальної міграції у зацікавлених країнах, що дозволить більш своєчасно на них реагувати. Для підтримки консультаційного механізму було створено Цільову групу з планування готовності, до складу якої увійшли представники державних оперативних органів, які на національному рівні відповідають за боротьбу з масовими транскордонними перевезеннями мігрантів і біженців [15].

З іншого боку, в контексті всього сказаного раніше найбільшим викликом для держави, як зазначають фахівці в самій Індонезії, є надмірна політизація питань, пов'язаних з дотриманням прав людини. Також тут слід згадати твердження про порушення прав людини у деяких регіонах Індонезії, проблема релігійної свободи, свобода вираження думок, порушення прав людини в минулому, дискримінація та захист прав меншин і ситуація в Папуа. В той же час, на їх думку, Індонезія має хороші активи для просування цих питань на двосторонньому, регіональному та міжнародному рівнях, а саме: належну нормативно-правову базу, велику кількість установ, які займаються даною проблемою, критичне громадянське суспільство, вільні і незалежні ЗМІ [12].

Висновки. Проведений аналіз активної діяльності Індонезії у питаннях просування демократії та прав людини на регіональному та глобальному рівні дозволяє зробити висновок, що її ініціативи є цінними спробами зміни спрямованості дебатів від економічного до політичного розвитку через висунення альтернативних варіантів, в яких люди мають більше політичних і громадських прав. Демократичний перехід Індонезії та її рішення зробити наголос на демократії у своїй зовнішній політиці стали однією з найважливіших рушійних сил розвитку регіональних механізмів співпраці в галузі прав людини і просування демократії. Поряд з тим основоположні принципи функціонування АСЕАН, такі як невтручання та вирішення проблемних питань шляхом консенсусу, не дозволяють Індонезії в повній мірі просувати бажаний для неї порядок денний. Відтак, довготривале лідерство Індонезії та політична воля, або їх відсутність, багато в чому визначатимуть майбутнє створених за її ініціативою механізмів, таких як Балійський демократичний форум та Інститут миру і демократії. Що стосується глобального виміру політики Джакарти в зазначеній сфері, то в першу чергу вона виражена в підходах Індонезії до захисту прав цивільних осіб в умовах конфліктів та вирішення проблеми торгівлі людьми. Важливим в даному контексті є те, що питання внутрішнього розвитку Індонезії негативно впливають на якість її публічної

дипломатії, тому зі збільшенням кількості випадків порушень прав людини і навіть терористичних актів всередині країни Індонезія ризикує втратити довіру до себе, якщо не зможе належним чином реагувати на ці загрози.

Список використаних джерел

1. Acharya A. Indonesia Matters. Asia's Emerging Democratic Power. – Singapore: World Scientific. – 2014. – 148 p.
2. Carothers Th., Youngs R. Looking for Help. Will Rising Democracies Become International Democracy Supporters? // Democracy and Rule of Law // The Carnegie Papers. – July, 2011. – 42 p.
3. Currie K. Mirage or Reality? Asia's Emerging Human Rights and Democracy Architecture // Project 2049 Institute. – December, 2010. – 59 p.
4. Halans M., Nassy D. Indonesia's Rise and Democracy Promotion in Asia: The Bali Democracy Forum and Beyond // Expert Seminar Report // Netherlands Institute of International Affairs. – The Hague, 28 October 2013. – 10 p.
5. Opening Statement by Dr. Susilo Bambang Yudhoyono, President of Republic of Indonesia, in Bali Democracy Forum VII [Електронний ресурс]. – Bali, 10-11 October 2014. – Режим доступу: http://setkab.go.id/opening-statement-by-dr-susilo-bambang-yudhoyono-president-ri-in-bali-democracy-forum-vii-bali-indonesia-10-11-october-2014-10-10/
6. Poole A. A "democratic" process? Change and continuity in foreign policymak ing in Indonesia // Prepared for Australian Political Studies Association (APSA) Annual Conference 2013. – September, 2013. – 11 p.
7. Poole A. The Foreign Policy Nexus: National Interests, Political Values and Identity // Ed. by Roberts C., Habir A., Sebastian L. Indonesia's Ascent. Power, Leadership, and the Regional Order. – L.: Palgrave Macmillan, 2015. – P. 155-176.
8. Rüland J. Democratizing Foreign Policymaking in Indonesia and Democratization of ASEAN: A Role Theory Analysis // Southeast Asian Studies at the University of Freiburg (Germany). Occasional Paper Series. – December 2015. – No 28. – 19 p.
9. Sebastian L. Indonesia's Dynamic Equilibrium and ASEAN Centrality // RSIS Indonesia Programme. – November 12, 2013. – 12 p.
10. Annual Security Outlook. ASEAN Regional Forum 2017. – Office of ASEAN Affairs. Department of Foreign Affairs. Republic of the Philippines. – 246 p.
11. First ever ARF Meeting on Trafficking in Persons takes place in Semarang. An official website of the European Union [Електронний ресурс]. – 04/04/2017. – Режим доступу: https://eeas.europa.eu/delegations/indonesia/24159/first-ever-arf-meeting-trafficking-persons-takes-place-semarang_de
12. Ministry of Foreign Affairs of Republic of Indonesia. Understanding the Challenges of Human Rights Diplomacy in Indonesia [Електронний ресурс]. – 12 March 2017. – Режим доступу: http://www.kemlu.go.id/en/berita/Pages/ understanding-challenges-human-rights-diplomacy-indonesia.aspx
13. Protection of civilians in armed conflict: 5703rd Security Council meeting, 22 June 2007, New York. S/PV.5703 [Електронний ресурс]. – 41 p. – Режим доступу: https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7b65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7d/Civilians%20SPV%205703.pdf
14. Protection of civilians in armed conflict: 5898th Security Council meeting, 27 May 2008, New York. S/PV.5898 [Електронний ресурс]. – 32 p. – Режим доступу: https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7b65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7d/Civilians%20S%20PV%205898.pdf
15. The Bali Process on People Smuggling, Trafficking in Persons and Related Transnational Crime [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www. baliprocess.net/

16. References

17. Acharya A. (2014). Indonesia Matters. Asia's Emerging Democratic Power. Singapore: World Scientific.
18. Carothers Th., Youngs R. Looking for Help (2011). Will Rising Democracies Become International Democracy Supporters? *Democracy and Rule of Law. The Carnegie Papers.*
19. Currie K. (2010). Mirage or Reality? Asia's Emerging Human Rights and Democracy Architecture. *Project 2049 Institute.*
20. Halans M., Nassy D. (2013, October 28). Indonesia's Rise and Democracy Promotion in Asia: The Bali Democracy Forum and Beyond. *Expert Seminar Report. Netherlands Institute of International Affairs.*
21. Opening Statement by Dr. Susilo Bambang Yudhoyono, President of Republic of Indonesia, in Bali Democracy Forum VII, Bali, 10-11 October 2014, <http://setkab.go.id/opening-statement-by-dr-susilo-bambang-yudhoyono-president-ri-in-bali-democracy-forum-vii-bali-indonesia-10-11-october-2014-10-10/>
22. Poole A. (2013). A "democratic" process? Change and continuity in foreign policymaking in Indonesia. *Prepared for Australian Political Studies Association Annual Conference 2013*.
23. Poole A. (2015). The Foreign Policy Nexus: National Interests, Political Values and Identity. In Roberts C., Habir A., Sebastian L. (Eds.), *Indonesia's Ascent. Power, Leadership, and the Regional Order*, pp.155-176. L.: Palgrave Macmillan.
24. Rüland J. (2015). Democratizing Foreign Policymaking in Indonesia and Democratization of ASEAN: A Role Theory Analysis. *Southeast Asian Studies at the University of Freiburg. Occasional Paper Series*, 28.
25. Sebastian L. (2013). Indonesia's Dynamic Equilibrium and ASEAN Centrality. *RSIS Indonesia Programme*.
26. Annual Security Outlook. *ASEAN Regional Forum 2017*. Office of ASEAN Affairs. Department of Foreign Affairs. Republic of the Philippines.
27. First ever ARF Meeting on Trafficking in Persons takes place in Semarang (2017, April 04). <https://eeas.europa.eu/ delegations/indonesia/24159/first-ever-arf-meeting-trafficking-persons-takes-place-semarang_de>
28. Ministry of Foreign Affairs of Republic of Indonesia (2017, March 12). Understanding the Challenges of Human Rights Diplomacy in Indonesia, <http://www.kemlu.go.id/en/berita/Pages/understanding-challenges-human-rights-diplomacy-indonesia.aspx>
29. Protection of civilians in armed conflict: 5703rd Security Council meeting, New York, 22 June 2007, S/PV.5703, <https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/ %7b65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7d/Civilians%20SPV%20570 3.pdf>
30. Protection of civilians in armed conflict: 5898th Security Council meeting, New York, 27 May 2008, S/PV.5898, <https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/ %7b65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7d/Civilians%20S%20PV%2 05898.pdf>
31. The Bali Process on People Smuggling, Trafficking in Persons and Related Transnational Crime, <https://www.baliprocess.net/>